

MATEI TĂLPEANU, MARIA PASPALEVA

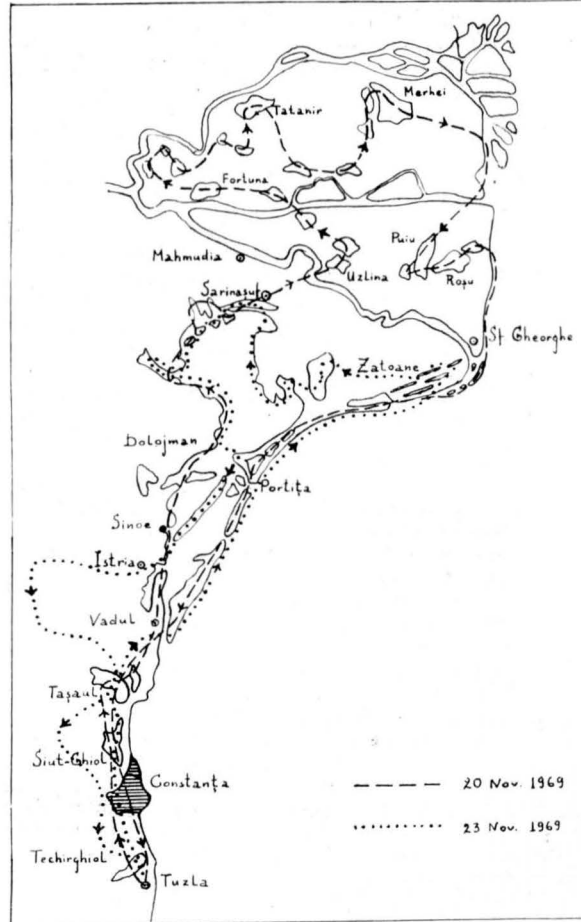
BIBLIOGRAFIE

1. 1933 – Călinescu R., *Turtur risorius* în România, Bul. Soc. Natur. din România – 4 – București.
2. 1933 – Cătuneanu I., *Dryobates syriacus romanicus* n. spec. Notat. Biol. 1, București.
3. 1962 – Cătuneanu I., Pașcovschi S., Papadopol A., Tălpeanu M., L'expansion de *Motacilla flava feldegg* Mich. dans le sud-est de l'Europe. Trav. Mus. Hist. Nat. « Gr. Antipa », 3, București.
4. 1965 – Cătuneanu I., Tălpeanu M., Apariția lăstunului de stincă (*Apus melba* L.) în sudul Dobrogei. Rev. Muzeelor, 2, II București.
5. 1966 – Cătuneanu I., Tălpeanu M., Lăstunul de stincă (*Apus melba* L.) cuibărește în România, « Ocrotirea Naturii », 10, 1, București.
6. 1968 – Ionescu V., Vertebratele din România, București.
7. 1964 – Klemm W., Erster Nachweis über das Brüten der Ohrenlerche in den südlichen Karpaten, Aquila 69–70.
8. 1968 – Kohl, St., Lăstunul de stincă (*Apus melba*) la Cheile Turzii. Vin. Pesc. Sport., Vol. 20, Nr. 2, p. 26
9. 1946 – Lintia D., Păsările României, vol. I, București
10. 1966 – Nadra E., Ciocîrlia urechiată balcanică *Eremophila alpestris balcanica* Rchw., Rev. Muzeelor 3, București.
11. 1967 – Nadra E., Lăcarul *Acrocephalus agricola*, pasăre clocoitoare în țara noastră, Rev. Muzeelor nr. 2, București.
12. 1964 – Papadopol A., Prezența speciei *Passer hispaniolensis* Temm. în Republica Populară Română, Natura, ser. Biol. 16 București.
13. 1968 – Pașcovschi S., Date noi asupra răspîndirii înăritei verzii (*Serinus canaria serinus* L.) în R.S.R., Com. Acad. R. S. R. București.
14. 1958 – Pașcovschi S., Nadra E., Extinderea recentă a arealului frunzăriței palide (*Hippolais pallida elaeica* Linder) în vestul țării, Ibidem 8, București.
15. 1950 – Patev P., Ptitsite v Bulgaria, Sofia.
16. 1961 – Peterson R., Mountfort G., Hollom P. A. D. Die Vögel Europas, Hamburg u. Berlin.
17. 1894–1905, – Reiser O., Ornithologia II–III–IV.
18. 1967 – Semen N., Lăstunul mare sudic (*Apus melba melba* L.) cuibărește în Subcarpații Olteniei. Rev. Muzeelor 5, București.
19. 1969 – Semen N., Lăstunul mare sudic (*Apus melba* L.) cuibărește în Cheile Oltețului, Rev. Muzeelor 1, București.
20. 1965 – Tălpeanu M., Sfrînciocul-cu-cap-roșu (*Lanius senator* L.), specie nouă care cuibărește în țara noastră. Rev. Muzeelor 2, 4, București.
21. 1967 – Tălpeanu M., Expansion einiger Vogelarten in Rumänien, Beiträge zur Vogelkunde, Bd. 12, Heft 5, Leipzig.
22. 1965 – Tuchscherer K., D. Forster, Ornithologische Beobachtungen in der Umgebung von Konstanza, Der Falke, 12.

RÉSUMÉ

L'auteur annonce l'identification, pour la première fois en Roumanie, de *Ptyonoprogne rupestris rupestris* (Scopoli) dans la réserve naturelle de Domogled, le 24 août 1968.

Vu la période de l'observation, et la concentration de groupes de 40–50 exemplaires, on suppose qu'elle a niché dans cette zone, où elle a du pénétrer de Yougoslavie. On propose que l'espèce soit protégée.

Răspîndirea păsărilor pe mari suprafețe, uneori parțial inaccesibile omului, deplasarea lor rapidă pe mari distanțe, pune probleme grele cercetătorilor care caută să facă studii cantitative asupra unor populații de păsări. Avionul, care și-a dovedit utilitatea în studiile ecologice asupra mamiferelor africane, se dovedește și în acest caz un instrument ajutător de neprețuit, mai ales în regiunile sălbatice, acoperite cu apă pe mari întinderi, sau pe mare. Utilizarea fotografiei aeriene sau simpla observație vizuală din înălțimi înlocuiește regimete de observatori tereștri sau îmbarcați, permite parcurgerea de spații mari în timp scurt și evită numărările duble, ușor posibile în alte cazuri.

În țara noastră s-au făcut, de mai mulți ani, observații din avion pentru depistarea coloniilor de pelicani și alte păsări ocrotite, și estimarea lor numerică, de către I. Cătuneanu — în anii 1950 și 1955, la cererea Comisiei Monumentelor Naturii. Mai recent, în cadrul recensământului european al păsărilor de apă, din ianuarie 1969, organizat de BIRS (forul internațional ce se ocupă de păsările de apă), s-au efectuat în țara noastră două zboruri, la 9 și 13 ianuarie 1969, deasupra Deltei și a lagunelor (1). Datele detaliate, complete și totodată surprinzătoare, obținute cu acest prilej, au încurajat pe cei ce programaseră și susținuseră materialmente acest zbor să mai folosească și pentru următorul recensământ mijloace tehnice similare.

La mijlocul lunii noiembrie 1969, BIRS-ul a propus un nou recensământ simultan pe Europa, ținînd seama de faptul că, în ultimele ierni, luna ianuarie a fost geroasă și cu zăpezi mari și, deci, rezultatele nu erau decît parțial concludente. Deoarece colegul V. Ciochia n-a putut efectua zborul, conducerea Stațiunii de Cercetări Zoologice «Prof. I. Borcea» din Agigea a apelat la noi, punîndu-ne la dispoziție mijloacele materiale necesare, printre care și avionul — fapt pentru care îi mulțumim și cu acest prilej.

Am efectuat două zboruri: unul de 3,30 ore, la 20 nov. 1969, altul de 2,30 ore la 23 nov. 1969. Avionul folosit era de același tip ca în ianuarie 1969, monoplan, monomotor, de la baza utilitară «Aviasan» Tuzla, pilotat tot de tov. Alexandru Podgoreanu, încercatul pilot care zburase și în iarnă, cunoscînd deci și ruta și necesitățile «ornitologice» ale unui asemenea zbor (intrucîtva nou și pasionant și pentru un pilot cu mare experiență!). Avionul e foarte bun pentru asemenea observații, aripile sînt plasate deasupra carlingii, lăsînd un cîmp de vedere foarte larg, viteza nu e mare (n-am depășit 140 km/oră), avionul e maniabil și nu prea gălăgios. Timpul a fost ideal pentru zbor și observații, vizibilitatea 10 km la ambele zboruri, vîntul slab, senin absolut la al 2-lea zbor și nori foarte înalți la primul, temperatura relativ ridicată pentru acest sezon (8° la ora 9 în 20 nov., 15° la ora 11 în 23 nov.). Am zburat la înălțimi variînd între 2 m și 200 m deasupra

apei și grindurilor nisipoase, văzînd perfect detaliile necesare.

Rezultatele obținute confirmă utilitatea acestor tehnici și arată deosebirile ce pot exista între populațiile de păsări de apă care migrează prin — sau ierneză în — Delta și lagunele noastre. Alături de cifrele noastre vom pune unele cifre obținute în zborurile din 9 și 13 ianuarie 1969, ca și cele notate în nov. și dec. 1968 de observatori tereștri și îmbarcați (unul din ei fiind și coautor acum, M. T.) în aceleași zone.

Zborul din 20 nov. 1969 (vezi harta) a dovedit că în Delta sînt puține păsări în comparație cu lagunele și litoralul, mai ales în comparație cu nov. — dec. 1968 și chiar cu ian. 1969, cînd era în bună parte înghețată. Iată «filmul» numărătorii: SIUTGHIOL 80 *Cygnus cygnus*; TAȘAUL 400 *Anas platyrhynchos*, 100 *Anas strepera*, 700 *Larus argentatus*; VADUL SINOIE 9000 *Anas platyrhynchos*, 1000 *Anas penelope*, 100 *Cygnus cygnus*, 600 *Anser albifrons*, 5 pelicani, 1 *Haliaeetus albicilla*; ZMEICA și GOLOVIȚA 70 000 *Anas platyrhynchos*, 20 000 *Anas crecca*, 10 000 *Anas penelope*, 1 *Tadorna ferruginea*, 800 *Cygnus cygnus*, 1 000 *Anser albifrons*, 20 000 *Fulica atra*, 50 *Egretta alba*, 20 *Vanellus vanellus*; ISTRIA 6 000 *Anas platyrhynchos*, 60 *Tadorna tadorna*, 20 *Cygnus cygnus*, 50 *Branta ruficollis*, 100 *Egretta alba*; LUNCA-ȚURILOVCA (pe cîmp) 700 *Anser albifrons*; CAP DOLOJMAN 40 *Cygnus cygnus*, 100 *Fulica atra*; INSULA POPINA 4 500 *Anas platyrhynchos*, 200 *Anas strepera*, 300 *Anas penelope*, 400 *Fulica atra*; MURIGHIOL (cîmp) 100 *Anser albifrons*; UZLINA 10 000 *Fulica atra*, 3 *Haliaeetus albicilla*; ȚAPȘA VEST UZLINA 5 000 *Anas platyrhynchos*; ISACOVA — nimic! (la 22 nov. 1968: 125 000 rațe); FORTUNA 3 000 *Fulica atra*; TATANIR 20 000 *Anas platyrhynchos*, 4 000 *Anas crecca*, 1 000 *Anas strepera*, 1 000 *Anas penelope*, 65 *Cygnus olor*, 400 *Fulica atra*, 2 pelicani, 1 *Haliaeetus albicilla*, 150 *Egretta alba*; MERHEIUL 1 500 *Anas platyrhynchos*, 100 *Cygnus olor*, 20 *Ardea cinerea*; CARDON 4 000 *Anas platyrhynchos*, 5 *Aythya ferina*, 20 *Ardea purpurea*; RÔȘU 1 000 *Fulica atra*, 1 *Haliaeetus albicilla* (la 5 dec. 1968: 20 000 *Anas platyrhynchos*, 10 000 *Netta rufina*, 250 000 *Aythya ferina*, 30 000 *Fulica atra*; la 9 ian. 1969: 200 000 *Aythya ferina*, 30 000 *Netta rufina*, 7 000 *Aythya fuligula*); PUIU — nimic! (la 5 dec. 1968: 10 000 *Anas platyrhynchos*, 20 000 *Netta rufina*, 300 000 *Aythya ferina*, 20 000 *Fulica atra*); SAHALIN 8 000 *Anas platyrhynchos*, 2 000 *Anas crecca*, 15 *Tadorna tadorna*, 12 *Cygnus olor*, 1 000 *Anser anser*, 900 *Anser albifrons*, 30 *Vanellus vanellus*, 400—600 *Calidris* sp. (*alpina?* *alba?*) (la 30 nov. 1968: 110 000 *Anas crecca*, 20 700 *Anas platyrhynchos*, 10 000 *Anas penelope*, 1 500 *Anas acuta*, 5 380 *Anas clypeata*, 4 040 *Aythya ferina*, 350 *Bucephala clangula*, 750 *Anser*

anser etc.; la 9 ian. 1969: 55 000 *Anas platyrhynchos*, 16 000 *Aythya ferina*, 23 000 *Aythya fuligula*; la 13 ian. 1969: 2 300 *Anser anser*, 40 000 *Anas platyrhynchos*, 3 000 *Aythya ferina*, 6 500 *Aythya fuligula* etc.); CIOTICA-ZĂTOANE 20 000 *Anas platyrhynchos*; ZĂTOANE 10 000 *Anas platyrhynchos*, 500 *Anas clypeata*, 500 *Anser anser*, 100 *Cygnus olor*, 5 000 *Fulica atra*, 1 000 *Larus ridibundus*; PERIȘOR-BISERICUȚA 20 000 *Anas platyrhynchos*, 500 *Anas clypeata*, 1 000 *Aythya ferina*, 200 *Cygnus olor*, 1 600 *Anser anser*, 1 200 *Anser albifrons*, 10 000 *Larus argentatus* (la 3 dec. 1968: 90 000 *Anas platyrhynchos*, 10 000 *Aythya fuligula*, 400 000 *Aythya ferina*, 30 000 *Fulica atra*; la 9 ian. 1969: 80 000 *Aythya ferina*, 102 000 *Aythya fuligula*; la 13 ian. 1969: 50 000 *Aythya ferina*, 65 000 *Aythya fuligula*); PORTIȚA-PERIBOINA 20 000 *Anas platyrhynchos*, 5 000 *Anas clypeata*, 580 *Cygnus olor*, 200 *Branta ruficollis*, 5 000 *Fulica atra*, 35 pelicani, 1 150 *Larus melanocephalus* (la 13 ian. 1969: 30 000 *Aythya ferina*, 70 000 *Aythya fuligula*); PERIBOINA-VADUL 75 000 *Anas platyrhynchos*, 5 000 *Anas crecca*, 5 000 *Anas clypeata*, 5 000 *Fulica atra*.

În zborul din 23 nov. 1969 nu am mai explorat Delta, care fusese decepționant de puțin populată de păsări, în schimb am cercetat mai amănunțit centrul lagunei Sinoe, unde erau marile aglomerări la 20 nov. și am făcut o scurtă intrare deasupra semănăturilor, la vest de Istria, în căutarea girlițelor și a lui *Branta ruficollis*, pe care o știam în zonă. Iată rezultatele: SIUTGHIOI 90 *Larus argentatus*; TAȘAUL 150 *Larus argentatus*; VADUL-PORTIȚA 83 000 *Anas platyrhynchos*, 2 000 *Anas crecca*, 3 000 *Anas strepera*, 10 000 *Anas penelope*, 3 000 *Anas clypeata*, 200 *Cygnus olor*, 1 800 *Cygnus cygnus*, 200 *Anser anser*, 100 *Anser albifrons*, 30 000 *Fulica atra*, 1 *Haliaeetus albicilla*, 75 *Egretta alba*, 100 *Ardea cinerea*, 1 000 *Larus argentatus*; PORTIȚA 16 000 *Anas platyrhynchos*, 600 *Cygnus cygnus*, 1 400 *Anser anser*, 1 000 *Anser albifrons*, 110 000 *Fulica atra*, 100 *Vanellus vanellus*; PORTIȚA-PERIȘOR 1 500 *Anas penelope*, 1 000 *Aythya ferina*, 200 *Anser anser*, 2 500 *Anser albifrons*, 21 000 *Larus argentatus*; ZĂTOANE 1 000 *Anas platyrhynchos*, 500 *Anas crecca*, 5 000 *Aythya ferina*, 400 *Anser anser*, 50 000 *Fulica atra*; DRANOV 400 *Cygnus cygnus*, 80 000 *Fulica atra*; SARINASUF 7 000 *Anas platyrhynchos*, 100 *Aythya nyroca*, 1 000 *Anser anser*, 600 *Anser albifrons*, 600 *Fulica atra*; ERACLEA-DOLOJMAN 500 *Anas platyrhynchos*, 200 *Cygnus cygnus*; BISERICUȚA-INSULA LUPILOR, 35 000 *Anas platyrhynchos*, 5 000 *Anas penelope*, 500 *Aythya nyroca*, 100 *Tadorna tadorna*, 500 *Cygnus olor*, 4 800 *Cygnus cygnus*, 300 *Anser anser*, 9 800 *Anser albifrons*, 400 *Branta ruficollis*, 40 000 *Fulica atra*, 10 pelicani; ISTRIA (lac și cîmp la vest) 800 *Anser anser*, 1 000 *Anser albifrons*, 100 *Egretta alba*, 30 *Vanel-*

lus vanellus; GURA DOBROGII (cîmp) 150 *Anser albifrons*; TECHIRGHIOI 60 *Tadorna tadorna*, 50 *Anser albifrons* (cîmp).

Regrupind aceste cifre vom observa că rațele de suprafață (genul *Anas*) domină net, pe cînd cele scufundătoare nu au sosit încă masiv (ca în nov. -dec. 1968, cînd ultimele dominau). Cea mai numeroasă e *Anas platyrhynchos*, cu 273 400 exemplare la 20 nov. 1969 și 142 500 ex. la 23 nov. 1969. Lișițele apar și ele în număr mare, 40 200 ex. la 20 nov. și 310 600 ex. la 23 nov. Giștele, girlițele și *Branta ruficollis* nu au fost găsite la apă la orele zborurilor. Teritorial se remarcă intensă concentrare a păsărilor în zona lagunelor, mai ales la sud de linia DOLOJMAN-BISERICUȚA, în jurul INSULEI LUPILOR. În schimb, Delta nu ținea la 20 nov. 1969 decît 32 500 rațe! Din cifrele notate în nov.-dec. 1968 și în ian. 1969 reiese că Delta adăpostește totuși multe păsări cînd vine grosul pasajului, mai ales rațele scufundătoare. Pentru speciile de suprafață însă, baza trofică oferită de apele salmastre și puțin profunde din sudul și estul lagunelor, ca și liniștea acestor terenuri atît de greu accesibile și pe apă și pe uscat, fără pescuit intens, fără exploatare de stof, cu rezervații ale Academiei (SAHALIN-ZĂTOANE-PERIȘOR) sau de vinătoare (INSULA LUPILOR) sînt determinante.

Nu vom insista asupra importanței și necesității continuării unor asemenea estimări făcute din avion. Comparații cu cifre acumulate în trecut, cu mijloace și metode mai puțin « moderne », poate avantajoase pentru stabilirea calitativă a unor specii, dar deficitare net sub aspectul cantitativ, sînt inutile, căci unitatea de măsură în timp și în spațiu nu e comună. Dacă se va putea trece și la fotografierea din avion (costisitoare!) detaliile ca și estimările numerice vor fi mai precise, factorul de eroare ținînd de observator eliminat și înlocuit prin documente, oricînd controlabile.

BIBLIOGRAFIE

1. Ciochia, V., H. Hafner — 1969 — *Observations sur quelques espèces d'oiseaux qui hivernent sur le littoral roumain de la Mer Noire et dans le Delta du Danube*. Trav. Sc. Stat. Rech. Mar. « Prof. I. Borcea », Agigea, 2.
2. Tâlpeanu, M. — 1969 — *Les Anseriformes de Roumanie (Nidification et hivernage)*. Trav. Mus. Hist. Nat. « Gr. Antipa », 10.

RÉSUMÉ

Les auteurs communiquent les résultats des estimations faites par avion sur la sauvagine du Delta du Danube et des lagunes Razelm-Sinoe les 20 et 23 nov. 1969, à l'occasion du recensement d'automne organisé par le BIRS en Europe. Les chiffres notés démontrent que l'automne chaud et sec tellement prolongé a influencé la migration de la sauvagine, bien retardée par rapport à l'année 1968. Les canards de surface dominant nettement (*Anas platyrhynchos* 273 400 ex. le 20 nov. 1969 et 142 500 ex. le 23 nov. 1969) ainsi que les foulques (*Fulica atra*, 40 200 ex. le 20 nov. et 310 600 ex. le 23 nov. 1969). Le Delta concentre très peu d'oiseaux (32 500 canards et 13 500 foulques) en comparaison avec les lagunes, surtout le sud de ces dernières étant le refuge principal de la sauvagine. La cause doit en être tant trophique que — surtout — pour des raisons de tranquillité, les terrains étant d'accès difficile et déclarés réserve de chasse.